

Herpes labialis a jeho léčba v dětském věku

doc. MUDr. Romana Ivančaková

Univerzita Karlova v Praze, LF a FN v Hradci Králové, Stomatologická klinika

Herpes labialis je infekční onemocnění rtů vyvolané HSV. Je charakterizované tvorbou puchýřků na retní červeni. Diagnóza je založena na anamnestických údajích, klinickém vzhledu a průběhu afekce. Léčba spočívá převážně v lokální aplikaci virostatik.

Klíčová slova: herpes labialis, léčba, děti.

Herpes labialis

Herpes labialis is infectious disease of the lips caused by HSV. The formation of small blisters is typical manifestation of the disease. The diagnosis is based on anamnesis and clinical appearance. The treatment is mostly topical with antiviral drugs.

Key words: herpes labialis, treatment, children.

Pediatr. praxi 2013; 14(5): 340

Definice choroby

Herpes (simplex) labialis je nejčastější klinická forma recidivy HSV-infekce v orofaciální oblasti při perzistenci viru v ggl. n. trigemini (Gasseri). Nejde o primoinfekci.

Etiopatogeneze

Příčinami reaktivace latentní endogenní HSV-infekce může být řada nejrozličnějších zevních a vnitřních činitelů (záření UV-B, traumata včetně různých zákroků v dutině ústní, vyčerpání, stres fyzický i psychický, menstruace, horečnaté stavy, jiná virová onemocnění a další). Postižení se vyskytuje v dětském věku i v dospělosti, vždy až po vytvoření specifických obranných mechanismů v lidském organismu.

Diagnostická kritéria a klinický obraz

Diagnóza je založena na anamnestických údajích, klinickém vzhledu a průběhu afekce. Laboratorní verifikace je možná v klinické praxi se ale používá výjimečně. Výsevu labiálního herpesu předchází u většiny pacientů jen velmi krátce trvající parestzie (pocit svědění, brnění, palčivosti až bolestivosti) v místě pozdějšího výsevu herpetických puchýřů na retní červeni, častěji jednoho rtu. Puchýřky splývají a zasychají v drobné krusty, nebo praskají za vzniku erozí a krust. Postižena může být současně kožní i slizniční část rtu. Postižené místo je zarudlé, edematózní a bolestivé. Onemocnění neprovází reakce v regionálních mízních uzlinách ani celková alterace.

Méně obvyklý vzhled má herpes simplex v oblasti ústního koutku, kde vzniká bolestivá ragáda ztěžující otvírání úst. U dětí může následně dojít k impetiginizaci herpetických projevů (autoinokulací stafylokokové či streptokokové infekce) a k dalšímu šíření infekce na kůži obličeje. Zhoršení lze vyvolat i neuváženým stomatologickým ošetřením, při němž dojde k traumatizaci postiženého rtu.

Onemocnění trvá různě dlouho (3–5 dnů) a jeví tendenci ke spontánnímu zhojení.

Komplikace

Neurologické a celkové komplikace se u celkově zdravých jedinců nevyskytují. U dětských pacientů trpících atopickým ekzémem může dojít ke generalizovanému kožnímu postižení zvanému eczema herpeticatum spojenému s výraznou celkovou alterací, případně i s orgánovými komplikacemi (virová pneumonie, meningoencefalitida).

Léčba

Terapii je nutné zahájit co nejdříve, nejlépe již v „prodromálním“ stadiu parestezií. Lze využít lokálních preparátů s obsahem virostatik: 5% aciklovir (Zovirax, Aciclovir AL, Acyclostad Galmed, Herpesin), penciklovir (Vectavir), doksosanol (Erazaban) aj. Účinné jsou také preparáty s obsahem síranu zinečnatého (vodný roztok síranu zinečnatého 0,25%) nebo oxidu zinečnatého (SineHerp). Úlevu mohou přinést také přírodní produkty a náplasti na opary (Mirachin, CutisHelp OPAREN, Compeed náplast apod.)

Při rozsáhlých postiženích retní červeně je na místě i celkové podávání virostatik – aciklovir (Zovirax, Herpesin), valaciklovir (Valtrex) v dávkách odpovídajících tělesné hmotnosti/povrchu těla dítěte.

Závěr

Herpes labialis u celkově zdravých dětí nezanechává následky a výrazně je neomezuje v běžných činnostech. V prevenci recidiv je důležité minimalizovat vliv vyvolávajících faktorů.

Literatura

1. Opstelten W, Neven AK, Eekhof J. Treatment and prevention of herpes labialis. Can Fam Physician 2008; 54: 1683–1687.
2. Bimstein E, Needleman HL, Karimbux N, Van Dyke TE. Periodontal and gingival health and diseases. Children, adolescents and young adults. London, Martin Dunitz 2001.
3. Slezák R, Buchta V, Forst M, et al. Infections of oral mucosa caused by herpes simplex virus. Klin Mikrobiol Infekc Léč 2009; 15: 131–137.
4. Slezák R, Dřížhal I, Horáček J, Kopecký O. Infekční choroby ústní sliznice. Praha: Grada 1997.

Článek doručen redakci: 13. 2. 2013

Článek přijat k publikaci: 4. 3. 2013

doc. MUDr. Romana Ivančaková
Stomatologická klinika LF UK
a FN v Hradci Králové
Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové
ivancakova@lfhk.cuni.cz

